THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINEBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

67 Elizabeth Street Telephone Main 4582

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR

SINGLE COPY 1c.

Entered as Second Class Mail Matter at G.P.O. Toronto, Ontario

January 22nd, 1913

דער חוב פון די אידישע ארבייטער

אין דער אגיטאציע געגען פרייע איינוואנדערונג, וואס קומט פאר אין קענעדע פאר די לעצטע עטליכע יאהר, האבען געשפּילט און שפּילען די בעדייטענדסטע ראליע די ארגאניזירטע ארבייטער וועלט.

די ערשטע פידעל אין דיעזען אנטי־אימיגראציאנס קאנצערט, ווערט געשפּילט פון די קענעדער טרייד יוניאנס, אדער בעסער פון דער צענטראלער קערפּערשאפט, דער „קענעדיען טרייד און לייבאר קאנגרעס".

ביי יעדוידען קאנגרעס איז שוין געווארען זיי א חוק צו האלטען עמי־גראנטן־פרעסערישע רעדעס, אנצוזעהמען רעזאָלוציעס פון א פיינדליכען כאראקטער צו די איינוואנדערער און צום סוף צו שיקען דעפּוטאציעס נאך אטאוואע צו פּועל'ן ביי דער רעגירונג, אז זי זאל פערמאכען די טיערען פון לאנד פאר'ן אימיגראציאנס־שטראם.

דער היי־יאהריגער קאנגרעס, וואס דארף באלד פארקומען, וועט געוויס געהן אין די וועגען פון די פריהערדיגע, אין גיידער וועט געגאסען ווערען פיר און שוועבעל אויפ'ן קאפּ פונ'ם אימיגראנט.

די קענעדער ארבייטער פיהרער זענען אלע טרייע תלמידים פון אונ־זער רב שמואל גאמפּערס, און לויט זייער רבי'ס תורה איז דער גאנצער אומגליק פונ'ם קענעדער ארבייטער, דאס וואס עס קומען אריין יעהרליך א געוויסע צאהל אימיגאנטען.

שוין הירען זיך די שווערדען־קלאנגען אין יענע ארבייטער קרייזען, און די אימיגראנטען פרעסערישע דרשות ווערען איינגעתרוט אזוי, אז מען זאל חלילה ניט מאכען קיין טעות אויף קיין קוצו של יו"ד.

היי־יאהר איז נאך צוגעקומען א נייע סכנה פאר זיי.

די קריעגנס־שרעקען וועלען דאך ניט אנהאלטען לעולם ועד, א פרייע־דען וועט דאך מוזען סוף כל סוף אנקומען, און אט פאר דעם שרעקען זיך גאמפּערסעס קענעדער חברים.

דאס אנקומען פונ'ם פרייעדען, מיינט אייך צוריק געעפענטע ימים, א נאר־מאלער שיפס־פערקעהר, וואס ברענגט אימיגראנטען, אויב ניט פיעל מעהר ווי אין די פריהערדיגע יאהרען, אלענפאלס אין א פיעל גרע־סערע צאהל, ווי געוועזען.

און דאס לאזט זיי ניט רוהען, און מיט דעם ערלקעהרט זיך, וואס זיי האבען היי־יאהר גענומען שארפען זייער געוועהר פריהער ווי אלע מאל.

אין עטליכע טעג ארום וועלען אין פיעלע קענעדער שטעדט פארקו־מען די וואהלען פאר דעלעגאטען צו דיעזען קאנגרעס.

אידישע ארבייטער!

בלויז צוליעב דיעזע פארשטעהענדע וואהלען שרייבען מיר אונזערע היינטיגע ווערטער.

אידישע ארבייטער!

מיר ווייסען, אז א גרויסע צאהל פון אייך בעציהען זיך גאנץ קאלט צו די יוניאנס, צו וועלכע איהר געהערט.

פיעלע פון אייך זענען יוצא מיט דעם, וואס זיי צאהלען רעגולער זיי־ערע דיוס, ווייטער אארט זיי ניט.

ניט היינט איז אונזער אויפגאבע צו רעדען וועגען דער שעדליכקייט פון אז אזא בעציהונג, די שעדליכקייט פאר אייך און אייערע אינטערעסען.

מיר וואלטען וועלען איהר זאלט טהעטיג ווערען אין אייערע יוניאנס כאטש יעצט ביי די וואהלען, ווען עס דארפען ערוועהלט ווערען די שלוחים אייערע צו דיעזען ארבייטער קאנגרעס.

אידישע ארבייטער!

איהר זייט תמיד געווועזען קלאסען־בעוואוסטזיניגער פון אייערע ניט־אידישע חברים. צו זעהן אז די ארבייטער־פראגע קען ניט געלעזט ווערען דורך פערבאָטענער איינוואנדערונג און פערמאכטע טויערען.

איהר, וועלכע איהר האט דאס פערשטאנען, טארט ניט דערלאזען אז דער „קאנגרעס" זאל בעשטעהען פון עמיגראנטען־פרעסער.

נוצט אויס אייער גאנצען איינפלוס, אז דארטען וואו איהר קענט נאר זאלען ערוועהלט ווערען פרייהייטס־ליעבענדע מענשען אלס דעלעגאטען, אזעלכע ארבייטער פיהרער, וואס זענען פאר פרייער איינוואנדערונג, אדער וועניגסטענס ניט קיין עמיגראנטען שונאים.

פיהרט דורך, וואו איהר קענט נאר אידישע דעלעגאטען, און וואו עס איז אומעגליך אנשטירט און ערוועהלט בלויז אזעלכע, וואס לויפען ניט יעדען מאנטאג און דאנערשטאג קיין אטאוואע שתדלנותען פאר פערמאכטע טויערען.

הויבט אויף אייער פראטעסט־שטימע דארטען, וואו עמיגראנטען פרעסער ווערען ערוועהלט, זאל אייער פראטעסט דיעזען אלס א בעווייז, אז ניט אלע ארבייטער געהערען צו דער גאמפּערס־מאריסאן גרופּע.

די אידישע ארבייטער זענען תמיד געשטאנען אין דיפאָדערשטי ריי הען פון יעדען פארשריטס־קאמף, אויך יעצט איז אייער חוב צו בעקעמ־פען די יעניגע ראקציאנערע ארבייטער פיהרער, וואס זעהן אינ'ם „עמיג־ראנט" די צרה און לעזונג פון דער ארבייטער־פראגע.

אידישער ארבייטער! ערפילט אייער חוב, אלס בעוואוסטזיניגע ארבייטער, אלס אידען און אלס פרייהייטס־ליעבענדע מענשען.

טרוימעריי און ווירקליכקייט

דאס אידישע פאלק איז אלע מאהל א פאלק פון טרוימעריין, ווי פון ווירקליכקייטען.

געהט א איד בויען א הויז, טרוימט ער פון דאך, נאך איידער ער האט געלעגט דעם פונדאמענט.

בלויז דורך דעם, קען ערקלעהרט ווערען וואס אין אונזערע רייהען רעדט מען זעהר, זעהר פיעל, אבער מיר זענען ארים אין מעשים.

יעדער טרוים האט אמת זיינע גוטע זייטען איך, ווען אבער דער טרוים פערנעהמט דעם פלאן פון דער ווירקליכקייט, דאן ווערט עס שעדליך.

אין באפאלא איז לעצטענס אבגעהאלטען געווארען דער קאנווענ־שאן פונ'ם יונגסטען ארבייטער ארדען, דער נאציאנאלער ארבייטער פער־באנד.

דיעזע געלעגענהייט איז אויסגענוצט געווארען פאר א בעראטהונג פון די נאציאנאל־ראדיקאלע שולען.

און בעשלאסען האט מען צו גרינדען א לעהרער סעמינאריום פאר דיעזע שולען.

די בעוועגונג פון די נאציאנאל־ראדיקאלע שולען אין אמעריקא און קענעדא, איז נאך א גאנץ יונגע. די מעהרסטע שולען פיהרען דערווייל א טרויעריגע עקזיסטענץ, אין זענען ניט זיכער מיט'ן „מארגען".

בלויז דער איהעאליזם פון די טהורע גיט די מעגליכקייט, אז די שולען זאלען קענען ווי עס איז לעבען.

דער סטאנאט פון קענעדע

פון ה. ב. בעטהון.

אידיש פון ס. סאנטאפ.

1

די פאליטישע אינטעליגענץ פון א נאציאן ווערט געוועהנליך בעשטימט דורך דער צווייסטיגקייט און פארטייען פערשיע־דענהייט, וועלכע הערשט אין דער לאנד'ס רעגיערונג.

אויב דער טהעזיס ווערט אנגענומען מוז מען צוגעבען, אז קענעדא איז פאלי־טיש הינטערשטעליג, פון אלע ענגליש שפּרעכענדע לענדער.

די קענעדער בירגער האבען זיך צו־טהיילט אויף צוויי פארטייען: קאנסער־וואטיווע" און „ליבעראלע" אדער ווי זיי ווערען אמאל גערופען: „גריט" און „טא־רי".

ווי עס שיינט איז דער אוסדרוק „גריט" און „טארי" מעהר פאסענד פאר די קענעדער פארטייען ווי „קאנסערוואַ־טיוו". און „ליבעראל" די ווערטער „גריט" און „טארי" האבען קיין עטימאלאגישע בעדייטונג, זיי בעציהענען ניט קיין געוויס סע שטעלונג אדער דיסקוסיע אין פאלי־טיש — עקאנאמישע פרינציפּען, אדער טאקטיק און דערפאר פאסען זיי טאקע אונזערע פאליטישע פארטייען. א מעהר פאסענדער אויסדרוק וואלט אפשר גע־ווען: „עקספּעדיענטסטען" און „אפּאר־טוניסטען" (מענשען וואס פאסען זיך צו אז געלעגענהייט זוכער) ווייל קיין אונ־טערשיעד, און פאליטיש עקאנאמישע פרינציפּען איז צווישען די צוויי היסטאָ־רישע פארטייען ניטאָ. זייער אלגעמיינע טאקטיק איז אויף די זעלבע.

* * *

אין ענגלאנד, וואו פארלאמענטארישע רעגיערונג איז ענטשטאנען און האט זיך ענטוויקעלט ביז צום העכסטען גראד, האט דער טערמין „ליבעראל" און „קאָנ־סערוואטיוו" א ריכטיגע און פראקטישע בעדייטונג.

די ענגלישע קאנסערוואטיווע פארטיי בעשטעהט פון פערזאנען, אין וועמעס איג טערעסען עס איז צו קאנסערווירען די אלטע פאליטישע סטרוקטורען און ווייט מעגליך צו היטען זיך פון עקאנאמי־שע רעפארמען, ווי צ. ב. ש. די וואס בעוויצען ספּעציעלע אדער ערבליכע פריי־ווילעניגעס און די וואס האבען פאר זיך געוואונען „בעשטימטע אינטערעסען".

די ענגלישע קאנסערוואטיווע פארטיי פיהרט אן א שטענדיגען קאמפּף געגען יעדע אינטערעסען, און כאטש זיי ווערען צוריקגעשטויסען פון פונקט צו פונקט, ווערט אבער זייער קאמפּפס־לוסטיגקייט ניט געמינדערט. עס איז אמת, אז זייערע קאמפּפס־מעטהאדען האבען זיך ראדיקאל געביטען מיט דער ערשיינונג פון דער אנדערער פון דער ווירקליכער דעמאקראטיע, זענען מיר נאך נאנץ ווייט.

דא אויף דעם כייעם קאנטינענט, וואו מיר האבען אנגעפאנגען אונזער געזעל־שאפטליכען לעבען אהן די אלטע טראדי־ציעס און די אלע סאציאלע און פאליטיש־עקאנאמישע שטערונגען, וועלכע האָ־בען געהינדערט דעם פּראגרעס פון די אייראפּעאישע נאציאנען, זענען מיר דאך אין אייניגע הינזיכטען א סך אפּגעשטאַ־נען פון די עלטערע לענדער.

עס וועט ניט זיין איבערטריבען צו בע־הויפּטען, אז ענגלאנד איז דעמאקראטיש מעהר ראדיקאל ווי די פעראייניגטע שטאַ־טען.

עס איז אמת, ענגלאנד האלט זיך נאך אן אהרע אלטע טראדיציעס ווי צ. ב. ש. די הויז פון לאָרדס, די אלע אלטע געזע־צען, וועלכע האלטען אויף דעם אויבפלוס פון דער טעריטאָריאלער אריסטאקראטיע אבער די טראדיציעס ווערען טאָג ביי טאָג מעהר אבגעשוואכט אין דעם אונגליי־כען קאמפּף מיט די פּראגרעסיווע עלע־מענטען, נאנאר זייער יעצטיגע עקזיס־טענץ איז א קלעגליכע, געוועהנליך איז ביי אונז אויף דעם אמעריקאנער קאנטי־נענט פערשפּרייט די מיינונג, אז אונזע־רע רעגיערונגען זענען מעהר דעמאקראַ־טיש ווי אלע אנדערע, אז מיר נעניסען מעהר פרייהייט ווי די בירגער פון אנדע־רע לענדער, ווען מען בעטראכט אבער די היסטאָרישע און זאנאר פאקטען פון היינט צו טאָג, בעקומען זיך א גאנץ אנדער מיי־נונג, אָנפאנגענדיג, אזוי צו זאגען, א ריי־נעם בלאט פון געזעלשאפטליכער געשיכ־טע, האבען מיר אדאפּטירט אלע פאליטי־שע און עקאנאמישע אינסטיטוציאָנען פון ענגלאנד. אמת די אינסטיטוציאָנען און פאליטישע פּרינציפּען, וועלכע מיר האָ־בען איבערגענומען זענען געווען גאנץ גע־ווגטע מען דארף אבער ניט פערגעסען, אז אין דער צייט ווען קענעדא איז געווארען אן אויטאָנאָמישע שטאאט — איז נאך אין ענגלאנד ניט געווען! קיין פאלשטענ־דיגע פאליטישע דעמאקראטיע. נאך וועי־ניגער דעמאקראטיש איז ענגלאנד געווען אין דער צייט ווען די פעראייניגטע שטאאַ־טען האבען זיך אונאבהענגיג ערקלערט.

די ענגלישע פארלאמענטארישע אינ־סטיטוציאָנען אין די אזוי גערופענע פער־אנטוואָרטליכע רעגיערונג, האבען זיך שטו־פענווייז עטוויקעלט פון פעאדאלע קאנ־דיציאָנען. און אין אנפאנג פון דער פאר־אמענטארישער רעגיערונג איז די פעאָ־דאלע פּסיכאָלאָגיע געווען א גאנץ בעדייי־טענדער פאקטאָר אין דער דאמאָלסדיגער געוועזענדיגונג.

די נייע פּראגרעסיווע לענדער, וועלכע האבען אויפגענומען ענגלישע דעמאָ־קראטישע אינסטיטוציאָנען, האבען אויך אויפגעגעבען א טהייל פון אירער דאָ־מאלסדיגע פעאדאלע פּסיכאָלאָגיע.

מאטעריאל און מאָראליש.

אין דער פּרימיטיווער געזעלשאפט טאָה דער שטארקער און דער כיטרער עקספּלואטירט דעם שוואכען. מאכט האט געהערשט, אין פעאדאלע צייטען אין ענגלאנד, ווען פארלאמענטארישע רעגיערונג האט געהאלטען ביים געבויערן ווערען, זענען די גרויסע פאלקס מאסען געווען אין דער זעלבער לאגע וואס שקלאַ־פען, קיין דעה און קיין פערטרעטער אין דער לאנד'ס רעגיערונג האבען זיי ניט גע־האט, נאך דאן האבען זיך געפונען מענ־שען, וועלכע האבען געדענקט, אז די מאסע האט ניט נאר א רעכט צו ארבייי־טען פאר איהר עקזיסטענץ, נאר זי איז אויך בערעכטיגט צו א דעה אין דער עקאָנאָמישער און פאליטישער רעגיערונג פון לאנד. די צאהל פון די רעכטדענקענ־דע מענשען איז געווען זעהר קליין, זיי זענען אויך ניט געווען זעהר איינפלוס רייך און דאך זענען זיי געווען די קער־נער, די גרונד שטיינער פון דער איצטי־גער ליבעראלער פארטיי. די ענטוויק־לונגס געשיכטע פון דער ליבעראלער פאר־טיי, איהר לאנגער קאמפּף און איהר ענד־ליכער זיעג, איז אינטערעסאנט ניט נאר פאר דעם ענגלישען פאָלק, נאר פאר אלע פעלקער פון דער גאנצער וועלט, ווייל דער ענגלישער ליבעראליזם האט בעאיינ־פלוסט און געגעבען א הערליכען ביישפּיעל דער גאנצער וועלט.

עס וועט ניט זיין איבערטריבען צוא זאגען, אז די פאליטישע פרייהייט וועל־כע די מאסע געניסען אין דיקאנסטיטו־ציאָנעלע לענדער פון אייראפּא, האבען זיי צו פערדאנקען דאס ענגלישע פאָלק, וועלכע האט אזוי בראוו געקעמפּפט פאר איהר פאליטישער פרייהייט. מיר, וועלכע לעבען דא אויף די גרויסע, פרייע און ריי־כע קאנטינענטען, פערגעסען מאנכעס מאָל, אז דער קאמפּף פאר דעמאָקראטיע אין ענגלאנד, האט מעגליך געמאכט אונ־זער יעצטיגע פאליטישע פרייהייט, אונ־זער דעמאָקראטיע. ווען די פאר־עקזיסטירענדע ענגלאנד מיט איהר היס־טאָרישען קאמפּף וואלטען די מאסען אין די פעראייניגטע שטאאטען, קענעדא און אוסטראליען, ניט גענאסען די פערזעגלי־כע פרייהייט, וועלכע זיי געניסען, זיי וואלטען ניט געהאט אפילו די אונפאל־קאמענע דעמאָקראטיע וועלכע זיי האבען איך זאג אונפאלקאמענע דעמאָקראטיע, ווייל פון דער ווירקליכער דעמאָקראטיע זענען מיר נאך נאנץ ווייט.

דא אויף דעם כייעם קאנטינענט, וואו מיר האבען אנגעפאנגען אונזער געזעל־שאפטליכען לעבען אהן די אלטע טראדי־ציעס און די אלע סאציאלע און פאליטיש־עקאָנאָמישע שטערונגען, וועלכע האָ־בען געהינדערט דעם פּראגרעס פון די אייראפּעאישע נאציאנען, זענען מיר דאך אין אייניגע הינזיכטען א סך אפּגעשטאַ־נען פון די עלטערע לענדער.

עס וועט ניט זיין איבערטריבען צו בע־הויפּטען, אז ענגלאנד איז דעמאָקראטיש מעהר ראדיקאל ווי די פעראייניגטע שטאַ־טען.

עס איז אמת, ענגלאנד האלט זיך נאך אן אהרע אלטע טראדיציעס ווי צ. ב. ש. די הויז פון לאָרדס, די אלע אלטע געזע־צען, וועלכע האלטען אויף דעם אויבפלוס פון דער טעריטאָריאלער אריסטאָקראטיע אבער די טראדיציעס ווערען טאָג ביי טאָג מעהר אבגעשוואכט אין דעם אונגליי־כען קאמפּף מיט די פּראגרעסיווע עלע־מענטען, נאנאר זייער יעצטיגע עקזיס־טענץ איז א קלעגליכע, געוועהנליך איז ביי אונז אויף דעם אמעריקאנער קאנטי־נענט פערשפּרייט די מיינונג, אז אונזע־רע רעגיערונגען זענען מעהר דעמאָקראַ־טיש ווי אלע אנדערע, אז מיר נעניסען מעהר פרייהייט ווי די בירגער פון אנדע־רע לענדער, ווען מען בעטראכט אבער די היסטאָרישע און זאנאר פאקטען פון היינט צו טאָג, בעקומען זיך א גאנץ אנדער מיי־נונג, אָנפאנגענדיג, אזוי צו זאגען, א ריי־נעם בלאט פון געזעלשאפטליכער געשיכ־טע, האבען מיר אדאפּטירט אלע פאליטי־שע און עקאָנאָמישע אינסטיטוציאָנען פון ענגלאנד. אמת די אינסטיטוציאָנען און פאליטישע פּרינציפּען, וועלכע מיר האָ־בען איבערגענומען זענען געווען גאנץ גע־ווגטע מען דארף אבער ניט פערגעסען, אז אין דער צייט ווען קענעדא איז געווארען אן אויטאָנאָמישע שטאאט — איז נאך אין ענגלאנד ניט געווען! קיין פאלשטענ־דיגע פאליטישע דעמאָקראטיע. נאך וועי־ניגער דעמאָקראטיש איז ענגלאנד געווען אין דער צייט ווען די פעראייניגטע שטאאַ־טען האבען זיך אונאבהענגיג ערקלערט.

די ענגלישע פארלאמענטארישע אינ־סטיטוציאָנען אין די אזוי גערופענע פער־אנטוואָרטליכע רעגיערונג, האבען זיך שטו־פענווייז עטוויקעלט פון פעאדאלע קאנ־דיציאָנען. און אין אנפאנג פון דער פאר־אמענטארישער רעגיערונג איז די פעאָ־דאלע פּסיכאָלאָגיע געווען א גאנץ בעדיי־טענדער פאקטאָר אין דער דאמאָלסדיגער געוועזענדיגונג.

די נייע פּראגרעסיווע לענדער, וועלכע האבען אויפגענומען ענגלישע דעמאָ־קראטישע אינסטיטוציאָנען, האבען אויך אויפגעגעבען א טהייל פון אירער דאָ־מאלסדיגער פעאדאלע פּסיכאָלאָגיע.

דער חוב פון די אידישע ארבייטער

אין דער אגיטאציע געגען פרייע איינוואנדערונג, וואס קומט פאר אין קענעדע פאר די לעצטע עטליכע יאהר, האבען געשפּילט און שפּילען די בעדייטענדסטע ראליע די ארגאניזירטע ארבייטער וועלט.

די ערשטע פידעל אין דיעזען אנטי־אימיגראציאנס קאנצערט, ווערט געשפּילט פון די קענעדער טרייד יוניאנס, אדער בעסער פון דער צענטראלער קערפּערשאפט, דער „קענעדיען טרייד און לייבאר קאנגרעס".

ביי יעדוידען קאנגרעס איז שוין געווארען זיי א חוק צו האלטען עמי־גראנטן־פרעסערישע רעדעס, אנצוזעהמען רעזאָלוציעס פון א פיינדליכען כאראקטער צו די איינוואנדערער און צום סוף צו שיקען דעפּוטאציעס נאך אטאוואע צו פּועל'ן ביי דער רעגיערונג, אז זי זאל פערמאכען די טויערען פון לאנד פאר'ן אימיגראציאנס־שטראם.

דער היי־יאהריגער קאנגרעס, וואס דארף באלד פארקומען, וועט געוויס געהן אין די וועגען פון די פריהערדיגע, אין גיידער וועט געגאסען ווערען פעך און שוועבעל אויפ'ן קאפּ פונ'ם אימיגראנט.

די קענעדער ארבייטער פיהרער זענען אלע טרייע תלמידים פון אונ־זער רב שמואל גאמפּערס, און לויט זייער רבי'ס תורה איז דער גאנצער אומגליק פונ'ם קענעדער ארבייטער, דאס וואס עס קומען אריין יעהרליך א געוויסע צאהל אימיגאנטען.

שוין הירען זיך די שווערדען־קלאנגען אין יענע ארבייטער קרייזען, און די אימיגראנטען פרעסערישע דרשות ווערען איינגעתרוט אזוי, אז מען זאל חלילה ניט מאכען קיין טעות אויף קיין קוצו של יו".

היי־יאהר איז נאך צוגעקומען א נייע סכנה פאר זיי.

די קריעגנס־שרעקען וועלען דאך ניט אנהאלטען לעולם ועד, א פרייע־דען וועט דאך מוזען סוף כל סוף אנקומען, און אט פאר דעם שרעקען זיך גאמפּערסעס קענעדער חברים.

דאס אנקומען פונ'ם פרייעדען, מיינט אייך צוריק געעפענטע ימים, א נאר־מאלער שיפס־פערקעהר, וואס ברענגט אימיגראנטען, אויב ניט פיעל מעהר ווי אין די פריהערדיגע יאהרען, אלענפאלס אין א פיעל גרע־סערע צאהל, ווי געוועזען.

און דאס לאזט זיי ניט רוהען, און מיט דעם ערלקעהרט זיך, וואס זיי האבען היי־יאהר גענומען שארפען זייער געוועהר פריהער ווי אלע מאל.

אין עטליכע טעג ארום וועלען אין פיעלע קענעדער שטעדט פארקו־מען די וואהלען פאר דעלעגאטען צו דיעזען קאנגרעס.

אידישע ארבייטער!

בלויז צוליעב דיעזע פארשטעהענדע וואהלען שרייבען מיר אונזערע היינטיגע ווערטער.

אידישע ארבייטער!

מיר ווייסען, אז א גרויסע צאהל פון אייך בעציהען זיך גאנץ קאלט צו די יוניאנס, צו וועלכע איהר געהערט.

פיעלע פון אייך זענען יוצא מיט דעם, וואס זיי צאהלען רעגולער זיי־ערע דיוס, ווייטער אארט זיי ניט.

ניט היינט איז אונזער אויפגאבע צו רעדען וועגען דער שעדליכקייט פון אז אזא בעציהונג, די שעדליכקייט פאר אייך און אייערע אינטערעסען.

מיר וואלטען וועלען איהר זאלט טהעטיג ווערען אין אייערע יוניאנס כאטש יעצט ביי די וואהלען, ווען עס דארפען ערוועהלט ווערען די שלוחים אייערע צו דיעזען ארבייטער קאנגרעס.

אידישע ארבייטער!

איהר זייט תמיד געווועזען קלאסען־בעוואוסטזיניגער פון אייערע ניט־אידישע חברים. צו זעהן אז די ארבייטער־פראגע קען ניט געלעזט ווערען דורך פערבאָטענער איינוואנדערונג און פערמאכטע טויערען.

איהר, וועלכע איהר האט דאס פערשטאנען, טארט ניט דערלאזען אז דער „קאנגרעס" זאל בעשטעהען פון עמיגראנטען־פרעסער.

נוצט אויס אייער גאנצען איינפלוס, אז דארטען וואו איהר קענט נאר זאלען ערוועהלט ווערען פרייהייטס־ליעבענדע מענשען אלס דעלעגאטען, אזעלכע ארבייטער פיהרער, וואס זענען פאר פרייער איינוואנדערונג, אדער וועניגסטענס ניט קיין עמיגראנטען שונאים.

פיהרט דורך, וואו איהר קענט נאר אידישע דעלעגאטען, און וואו עס איז אומעגליך אנשטירט און ערוועהלט בלויז אזעלכע, וואס לויפען ניט יעדען מאנטאג און דאנערשטאג קיין אטאוואע שתדלנותען פאר פערמאכטע טויערען.

הויבט אויף אייער פראטעסט־שטימע דארטען, וואו עמיגראנטען פרעסער ווערען ערוועהלט, זאל אייער פראטעסט דיעזען אלס א בעווייז, אז ניט אלע ארבייטער געהערען צו דער גאמפּערס־מאריסאן גרופּע.

די אידישע ארבייטער זענען תמיד געשטאנען אין דיפאָדערשטי ריי הען פון יעדען פארשריטס־קאמף, אויך יעצט איז אייער חוב צו בעקעמ־פען די יעניגע ראקציאנערע ארבייטער פיהרער, וואס זעהן אינ'ם „עמיג־ראנט" די צרה און לעזונג פון דער ארבייטער־פראגע.

אידישער ארבייטער! ערפילט אייער חוב, אלס בעוואוסטזיניגע ארבייטער, אלס אידען און אלס פרייהייטס־ליעבענדע מענשען.

די דריטע קאנווענשאָן פון נאציאָ־נאלען ארבייטער פערבאַנד

פון מרדכי יצחק.

א גאנצע זיצונג פון דער קאָנווענשאָן פערנעהמט די פראגען צו אויסבעסערען די טעכנישע ארבייט פון פערבאנד און פערשיעדענע פארשלאגען און רעזאלוציאָ־נען, צווישען זיי די ווינטיגסטע איז, אז די געלדער פון קולטור פאנד זאָל מען אויעקגעבען דעם שול פערבאנד און זאָ־לען בענוצט ווערען פאר די שול בעוועגונג און אז די קולטור פערקעפּיטאָ טעקס זאָל אויך געהן פאר די נאציאָנאל ראדיקאָ־לע שולען. עס ווערט אויפגעפאדערט, אז אלע ברענטשעס זאָלען זיך בעטהייליגען אין די ארבייט פון די יזקזיסטירענדע נאָ־ציאָנאל ראדיקאלע שולען און גרינדען א אז עס איז אזעלכע נויטאָ, נייע.

עס זוי בעשלאָסען ווייטער פארזע־צען די אר־יסנעבינג פון קינדער ליטעראַ־טור.

עס איז בעשלאָסען ערעפנען אַ־שנעלסטען די אידישע לעהרער סעמינא־ריום.

די קאָנווענשאָן פאדערט אויף די מעמבערס, אונטערצישטיצען דעם יוניאָן לייבעל, און די מעמבערס פון פערבאנד זאָלען בעלאנגען צו זייערע פאך יוניאָנס.

די קאָנווענשאָן נעהמט אָן א רעזאָ־לוציאָן אין וועלכען איז געווען א מיטגליעד פון פערבאנד, ווי אזוי ער האט זיך דריי מאָהל אסימילירט איידער ער האט זיך צום לעצטען מאָל אסימילירט מיט דעם אידישען פאלק.

טראץ דעם, וואס די רעדע איז געווען פון מיט לייכטען הומאר אין דאך ראס פארט געווען א מייסטער אבהאָדלונג אי־בער דער נאציאָנאלער פראגע. ער האט דורכגעבלעטערט פאר די קאָנווענשאָן די וועלט געשיכטע פון יעהאָ לום ביז הייב־טיג צייט און האט דערוויזען ווי דער פראגערעזיווער נאציאָנאליזם איז געגאנ־גען האנד ביי האנד מיט דעם אלמענשלי־כען צוגעזעהן אויף דער ליינג פון דער נאנצער געשיכטע.

נאך דעם געהט איבער די קאָנווענ־שאָן צו איהר ווייטערדיגע ארבייט. עס ווערט בעשלאָסען אז דער דריי מאָנאטלי־כער „אידישע ארבייטער שטי־מע" זאָל ווערען פערוואנדעלט אין א מאָ־נאטליכען זשורנאל.

ער ווערט איבערגעגעבען צו דער גע־נעראל עקזעקוטיוו זי זאָל אויסארבייטען פלענער וועגען פערזיכערונג פון אונגליקס פעלע און וועגען פערזיכערונג אין פאל ווען א מעמבער פערלירט איז נאנצען זיין ארבייטס פעהיגקייט.

עס זיינען אָנגענומען פלענער אזוי צו אריינשיצבעקומען טשארטערס אין פערשיעדענע שטאאטען.

עס ווערט זעהר לעבעדיג דיסקוטירט די פראגע וועגען לעגאליזירונג זיך אין מע־נעדע. דער גענעראל סעקרעטער בעריכ־טעט, אז עס פיהרען זיך שוין פערהאנד־לונגען מיט דער קענעדער רעגיערונג וועגען א טשארטער. צוליעב דעם, וואס דער אידיש נאציאָנאל ארבייטער פער־באנד האט אזא גלענצענדע אינשורענס סיסטעם איז דא א מעגליכקייט, אז גאר איז גיבען וועט דער פערבאנד זיין דער ערשטער לעגאלער אידישער פערזיכע־רונגס אגרדען אין קענעדע. דער לאיער פון פערבאנד האט פאר דיעזען צוועק בע־זוכט קענעדע און איז זיכער אז די לענא־ליזירונג אין קענעדע איז נאר א פראגע פון צייט.

די קאָנווענשאָן בעשליסט אנצוגעהן ווייטער מיט די לעגאליזירונג אין קענעדע.

די קאָנווענשאָן בעשליסט צו איינ־פיהרען לעבענס־פערזיכערונג פאליסעס אויף צוואנציג יאָהר.

די קאָנווענשאָן אסענגירט 500 דאָ־לאר אויף בילדונגס ארבייטס.

די ערשטע רעדע פון משה טשילמאו

פון אהרן פינאָווסקי

(א בילד פון ארבייטער לעבען)

זונטאָג פארנאכט אויף א מיטינג פון די יונגע סאָציאליסטען,

אָנגעשפּארט אויף דעם אבשפּאר פון בענקעל, זיצט זיך דער שוואַרץ־חן־עוודי־גער און יעצט בלאסער משה, שטילמאן. ער נעהמט כמעט נים אראָב זיינע טיעף פערהלומ'טע אויגען פון דעם לעקטשורער, וועלכער רעדט יעצט מיט פיעל בעגייס־טערונג וועגען דער אויפגאבע פון זייער אונטערנעהמונג. פון צייט צו צייט ווייזט זיך אויף משה'ס פּנים א טרויעריגער צערטליכע גרימאסע, וועלכע ענדיגט זיך בלאד מיט א זיפץ טיעף פון הארץ אריינ־קייגער פון די נאָהענטע שכנים געגאָסען וואָס זאָל שענקען עטוואָס אויפמערקזאמ־קייט, ווערען געריהרט אָדער וועלען פי־לייכט פערשטעהן די גרויזאמע, אינער־ליכעליידען, דער אויסדרוק וואָס שפּי־גלט זיך אָב אזוי אָפט אויף זיין פּנים, אָדער רייסט זיך פון בערוסט אריינ.

אין רוסלאנד, פון וואנען ער איז מיט א פּאָר מאָנאטען פריהער געקומען אהער, דאָרט וואו דער איד ווערט פערפאָלגט און אזוי שטרענג בעגרענעצט, אין דעם קליי־נעם כמעט שטענדיג בלאָטיג שטעדטעל, וואו ער איז געוואָרען ערצייגנג אונטער דעם גייסט צו דער האָפנונג נאָך ציון, איז משה געווען א הייסער ציוניסט. עס איז ניט געווען איין פערזאמלונג, האָט געמעגט זיין א בעהאלטענע אפילו וואו משה זאָל ניט געווען זיין אנוועזענד. כאָטש צום בערויערען, איז ער קיינמאָל ניט ארויס מיט וועלכע עס איז עפענטליכע מיינונג א דאנק זיין לשון וואָס ניט געווען ריין גענוג און שארף, נור צייטענווייז אונטער געוויסער בעגייסטערונג, פלעגט ער טהיי־לען דעם איינדרוק אָדער מיינונג מיט, א חבר, רעדענדיג מיט שנעלע, האלבע כמעט ניט פערשטענדליכע ווערטער וועלכעס האָט זיך מייסטענס געגעדיגט מיט'ן בע־וועגונג פון די הענד און קאָפּ. זיין ציון אידעאל האָט איהם צוגעגעבען מוטה, וואר טען און ניט אוועקלאָזען זיך בעצייטענס ערגעץ אין דער ווייטער וועלט אריין. ביז ער איז ענדליך, נאָכדעם ווי מען האָט איהם אָבגעגעבען פאר א סאָלדאט, אוועק צו זיין פריינד אין דער פרייער מדינה אמעריקא.

קיין ארבייט פון דער היים האָט ער ניט געקאָנט און עס האָט גענומען ביי צוויי וואָכען צייט ביז עס האָט זיין פריינד גע־לונגען אריינצוגעבען איהם אין א קעפּ־פעקטאָרי אויף דער לעהרע.

און יעצט אָנהויבענדיג אויסצו שטעהן די אלע גלגולים פון דער לעהרע צייט, האָט זיין ציון אידעאל ביי איהם צוביסלאכווייז אָנגעהויבען וואָס אמאָהל אָבגעפיהלט צו ווערען. ער האָט איהם שוין כמעט ניט פעראינטערעסירט. איהם האָט שוין געדריקט די פראגע: מיט וועלכען אופן וועט ער אמאָל פטור ווערען פון דעם גהנום, וואו ער האָט געפיהלט אז ער איז אריין און וועט שוין פון דאָרטאזוי שנעל ניט קענען ארויס. עס האָט זיך פאר איהם אָנגעפאנגען א לעבען פון יסורים, אין וועל־כען ער האָט ניט געזעהען קיין שטראהל פון האָפנונג. פאר דער קורצער צייט וואָס ער איז געווען אין דער לעהרע, האָט ער אויפגעגעבען אלע אידעאלן, נאָכדעם ווי מען האָט איהם אָבגעגעבען פאר א סאָלדאט, אוועק צו זיין פריינד אין דער פרייער מדינה אמעריקא.

קיין ארבייט פון דער היים האָט ער ניט געקאָנט און עס האָט גענומען ביי צוויי וואָכען צייט ביז עס האָט זיין פריינד גע־לונגען אריינצוגעבען איהם אין א קעפּ־פעקטאָרי אויף דער לעהרע.

און יעצט אָנהויבענדיג אויסצו שטעהן די אלע גלגולים פון דער לעהרע צייט, האָט זיין אידעאל ביי איהם צוביסלאכווייז אָנגעהויבען וואָס אמאָהל אָבגעפיהלט צו ווערען. ער האָט איהם שוין כמעט ניט פעראינטערעסירט. איהם האָט שוין געדריקט די פראגע: מיט וועלכען אופן וועט ער אמאָל פטור ווערען פון דעם גהנום, וואו ער האָט געפיהלט אז ער איז אריין און וועט שוין פון דאָרטאזוי שנעל ניט קענען ארויס. עס האָט זיך פאר איהם אָנגעפאנגען א לעבען פון יסורים, אין וועל־כען ער האָט ניט געזעהען קיין שטראהל פון האָפנונג. פאר דער קורצער צייט וואָס ער איז געווען אין דער לעהרע, האָט ער אויפגעגעבען אלע אידעאלן, נאָכדעם ווי מען האָט איהם אָבגעגעבען פאר א סאָלדאט, אוועק צו זיין פריינד אין דער פרייער מדינה אמעריקא.

דער לעקטשורער האָט געענדיגט דיא פערזאמעלטע האבען הערצליך אפּלאָדירט.

גלייך נאכדעם, האָט דער טשערמאָ־אויסגערופען און פערשריבען זיין נאָמען נור פלוצלונג אי